

Naam: .....

Klas: .....

Datum: .....

*Ruimte voor
schoolstempel
en paraaf docent*

1B Hanteren / fixeren / seksen honden en katten

WETEN

Als je deze lessen hebt geoefend ben je in staat om de dieren beschreven in deze lessencyclus op de juiste wijze te hanteren en fixeren. Dit moet op een diervriendelijke manier gebeuren, zonder het welzijn van het dier aan te tasten. Tevens kun je van de behandelde diersoorten het geslacht bepalen.

DOEN

- Het dier op de juiste wijze uit de kennel halen
- Het dier op de juiste wijze hanteren
- Het dier op de juiste wijze fixeren
- Respectvol omgaan met de dieren
- Doortastend zijn
- Het geslacht bepalen

NODIG

- Opzoekboek dier
- katten encyclopedie
- honden encyclopedie

TIJD

Deze les duurt 2 uren. Deze lessen hanteren/ fixeren zullen regelmatig geoefend moeten worden. Je moet van **alle** in deze les beschreven dier soorten de aftekenmatrix afgetekend hebben.

TIPS

- Zet eerst alle spullen klaar die je nodig hebt
- Ben niet te bang, pak het dier stevig beet
- Ga doortastend te werk, anders kun je het dier onnodig bezeren

A. Theorie

Hanteren

Hanteren is het dier oppakken op een zo veilig mogelijke wijze. Het is belangrijk dat je dieren waar je mee werkt ook op de juiste wijze kunt hanteren. Als je dieren wilt verzorgen moet je ze vaak uit hun verblijf halen. Ook is het denkbaar dat je de dieren wilt verplaatsen. Om dat allemaal veilig uit te kunnen voeren is het belangrijk dat je het hanteren van dieren meerdere keren goed oefent. Je moet een dier soms uit zijn verblijf halen om ze te verzorgen of om het hanteren te oefenen.

Fixeren

Als je een dier wilt controleren of behandelen moet je een dier kunnen fixeren. Fixeren is een dier op zo'n wijze vastpakken dat je het kunt controleren of behandelen zonder dat het risico bestaat dat het dier zichzelf of de behandelaar kan bezeren. Om dit te bereiken moet je het dier stevig en resoluut vastpakken. Het lijkt soms een beetje wreed maar de dieren hebben hier geen of weinig last van. Het is beter om het dier goed vast te pakken dan dat het dier zich kan bezeren tijdens de controle of behandeling.

Geslacht bepalen (seksen)

Het geslacht van een dier bepalen noemt men ook wel seksen. Het is erg belangrijk dat je bij de verschillende dieren het verschil kunt zien en benoemen tussen een mannelijk en een vrouwelijk dier. Bij sommige diersoorten bijvoorbeeld kunnen de mannetjes niet samen gehuisvest worden. Ook als je wilt gaan fokken met dieren (of juist niet) is het handig als je het verschil weet tussen mannetjes en vrouwtjes. Het symbool voor mannelijke dieren is ♂ het symbool voor vrouwelijke dieren is ♀. Het verschil tussen mannelijke en vrouwelijke dieren noemen we de geslachtskenmerken. We onderscheiden primaire en secundaire geslachtskenmerken.

Primaire geslachtskenmerken

Primaire geslachtskenmerken zijn kenmerken die al bij de geboorte aanwezig zijn. Dit zijn vaak de penis, balzak en de vagina.

Secundaire geslachtskenmerken

Secundaire geslachtskenmerken zijn lichamelijke geslachtskenmerken die zich pas ontwikkelen op het moment dat de dieren geslachtsrijp worden. Denk hierbij bijvoorbeeld op het groter worden van de kam en het ontwikkelen van sporen bij hoenders, het doorgroeien van de hoektanden tot slagstanden bij varkens, etc.

Honden

Voordat je naar een vreemde hond toeloopt en hem aanraakt, moet je altijd *twee vragen* stellen.

- Vraag eerst aan de eigenaar van de hond of je de hond mag aaien.
- Ten slotte aan de hond zelf. Dit laatste doe je door je hand uit te steken en de hond naar je toe te roepen. Als de hond niet komt, dan kun je de hond 'niet' aaien. Komt hij wel, dan mag het wel.

Hanteren

Een hond een halsband omdoen

Als je met een hond gaat wandelen doe je de hond meestal een halsband om en gebruik je een riem. Een halsband moet goed om de nek van de hond zitten. Er moet tussen de nek en de halsband een ruimte zijn van 3 centimeter. Kijk en luister goed naar de hond als je de halsband om wilt doen.

Stap 1:

Ga met een halsband en riem naar een hond toe. Maak contact met de hand. Dit kan bijvoorbeeld door hem een aai te geven. Let op!! Niet alle honden vinden het prettig om geaaid te worden.

Stap 2:

Doe de halsband om de nek van de hond. Maak nu de halsband vast met 3 centimeter ruimte tussen de nek en de halsband. Beloon de hond met je stem door bijvoorbeeld braaf te zeggen.

Een hond optillen

Soms is het nodig om een hond op te tillen. Bijvoorbeeld om hem op de behandelafel van de dierenarts te zetten. Pas op met het optillen van bange en/of agressieve honden.

Stap 1

Zorg ervoor dat de hond met een zijkant naar je toe staat en buig door je knieën. Steek je ene hand onder de kop door en pak de halshand vast. Doe je andere hand om de achterhand van de hond heen.

Stap 2

Til de hond nu rustig op. Zorg er wel voor dat je rug recht blijft.

Stap 3

Zet de hond nu rustig op de tafel. Laat de hond los als je hem op de tafel hebt gezet maar houd zijn halsband wel vast. Anders kan de hond van de tafel springen en zichzelf bezeren.

Een snuitband of muilkorf omdoen

Als een bijtgrage hond behandeld moet worden is het verstandig om een snuitband om te leggen. Op deze wijze kan de hond jou of ander niet meer bijten. Kijk goed naar de hond en let op zijn lichaamstaal.

Snuitband aanleggen

Stap 1

Spreek de hond op een rustige manier toe om hem te kalmeren. Houd de snuitband met twee handen in het midden vast. Schuif je handen ongeveer 30 centimeter uit elkaar. Leg het middelste gedeelte op de snuit van de hond. Ga met je handen naar beneden en maak een enkel knoop onder de kaak van de hond.

Stap 2

Ga met de uiteinden naar het achterhoofd van de hond. Maak een knoop achter de oren en trek deze, maar niet te strak, aan.

Muilkorf aandoen

Een muilkorf is gemaakt van kunststof, leer of metaal. Een muilkorf werkt beter dan een snuitband. Doe de muilkorf om de snuit van de hond. Gesp de riempjes vast achter de oren.

Het geslacht bepalen

Een mannetjes hond wordt een reu genoemd, een vrouwtjes hond een teef en een jong heet een pup. Je kan op de volgende wijze het geslacht bepalen.

Primaire geslachtskenmerken

Alle honden hebben onder de staart de anus. Bij de teven zit onder de anus de vulva. Bij reuen is dit uiteraard niet het geval. Als je een reu van achter bekijkt zie je tussen zijn benen het scrotum hangen. Pas op!! Bij gecastreerde reuen natuurlijk niet. Reuen hebben onder de buik de peniskoker hangen. Hieruit komt de penis naar buiten als de reu een teef wilt dekken.

Secundaire geslachtskenmerken

Reuen zijn over het algemeen groter dan teven. Een ander goed te herkennen secundair geslachtskenmerk is het feit dat veel reuen plassen met een poot omhoog.

Katten

Niet iedere kat vindt het fijn om opgepakt te worden, maar soms is het echt nodig. Bijvoorbeeld bij een bezoek aan de dierenarts of als je de kat moet borstelen. Een kat optillen aan zijn nekvel is niet goed voor de kat.

Hanteren

Stap 1

Laat de kat weten dat je er bent door tegen hem te praten. Kijk de dieren niet strak in de ogen, dat vinden zij niet prettig. Schuif nu vanaf de zijkant één hand onder de borst richting de kin en houdt je duim onder een oksel van de kat. Houd de rest van je vingers onder de andere oksel en tussen de voorpoten in.

Stap 2

Leg je andere hand in de liezen van de kat. Hierbij wijzen alle vier je vingers naar jou toe. Houd de duim op het achterflankje van de kat, tussen achterpoot en bil in.

Stap 3

Til de kat op en houd hem dat de kop van de kat hoger is

tegen je aan. Zorg ervoor dan de achterhand.

Fixeren

Katten hebben scherpe nagels en tanden. Let daarom goed op als je katten wilt fixeren. Draag eventueel handschoenen.

Stap 1

Zet de kat op een tafel. Grijp met één hand de kat goed vast in het nekvel. Houd de kat eventueel tegen op zijn rug of kont.

Stap 2

Pak de achterpoten stevig in één hand vast.

Stap 3

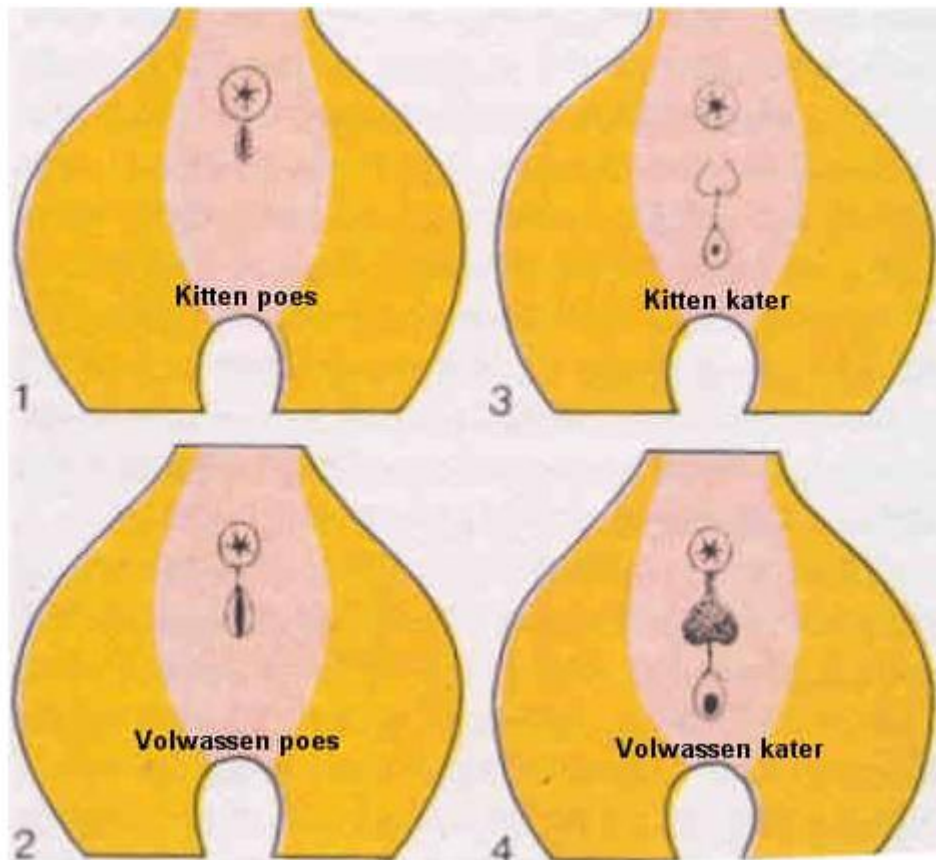
Til de kat zo op. Ondersteun hierbij zijn achterste, zodat het dier niet aan zijn nekvel hangt.

Geslacht bepalen

Primaire geslachtskenmerken

Een mannelijke kat noemen wij een kater, een vrouwtje een poes en een jong een kitten.

1. kitten poes. Hier zie je dat er weinig ruimte zit tussen de anus bovenin (het rondje) en de vulva (geslachtsorgaan, het streepje).
2. volwassen poes. Hier zie je dat er meer ruimte zit tussen de anus bovenin (het rondje) en de vulva (geslachtsorgaan, het streepje).
3. kitten kater. Hier zie je dat tussen de anus bovenin (het rondje) en de penis (geslachtsorgaan, het streepje) de testikels een klein beetje zichtbaar zijn.
4. volwassen kater. Hier zie je dat tussen de anus bovenin (het rondje) en de penis (geslachtsorgaan, het streepje) de testikel goed zichtbaar zijn. Als de kater is gecastreerd zijn de testikels natuurlijk niet meer zichtbaar.

Secundaire geslachtskenmerken

Katers zijn groter en sterker dan poezen. Ook kunnen katers urine gaan sproeien als ze geslachtsrijp zijn.

B. Zelftoets

1. Waar moet je goed op letten als je een hond optilt?

---

2. Waarom kun je beter handschoenen dragen bij het fixeren van katten?

---

3. Wat is het verschil tussen hanteren en fixeren?

---

4. Hoeveel ruimte moet er zitten tussen een halsband en de nek van de hond?

---

5. Wat is het symbool van een mannelijk en vrouwelijk dier?

---

6. Waarom is het belangrijk dat je het geslacht van een dier kunt bepalen?

---

7. Als een kat geen testikels heeft, is het dan een poes (♀)?

---

8. Wat moet je altijd als eerste doen voordat je een dier wilt oppakken?

---

9. Wanneer doe je een hond een snuitband aan?

---

10. Hoe stel je een hond gerust?

C. Praktijkopdrachten

Tijdens deze praktijklessen ga je verschillende honden en katten hanteren en fixeren. Ook ga je het geslacht van het dier bepalen.

1. Haal een hond uit zijn kennel op de juiste wijze. Hanteer de hond zoals hierboven beschreven
2. Als je de hond goed kan hanteren mag je proberen om de hond te fixeren. Als het niet goed lukt laat je dan helpen door een klasgenoot of vraag je docent om hulp.
3. Als je de hond goed gehanteerd hebt kan je het geslacht van de hond bepalen. Welk geslacht heeft de hond dat je vast hebt? Zorg ervoor dat je minimaal 1 mannetje en vrouwtje hebt gesekst.
4. Herhaal het hanteren/ fixeren en het seksen bij minimaal 2 andere honden .
5. Als je klaar bent laat je het geleerde controleren bij je docent.

Doe nu hetzelfde als hierboven maar dan met 3 katten.

Beoordeling door leerling

1. *Wat heb ik gedaan?*

2. *Wat ging goed?*

3. *Wat kon beter?*

4. *Hoe pak ik het de volgende keer aan?*

Feedback van de docent

(zelf invullen)

Wat ging goed:

Tips: